

16.5.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 37/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Uudenmaan TE-toimiston asiantuntijalausunto

Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

Hallituksen esitys sisältää useampia ehdotuksia, jotka ovat tarpeellisia järjestämisvastuun siirron kannalta. Uudenmaan TE-toimisto toteaa, että lakiehdotus koskien tulotietojärjestelmästä annettua lakia, jossa säädetään KEHA-keskuksen oikeudesta saada tulorekisterin tietoja työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen tuottamiseksi, on perusteltu. Esityksen mukaan KEHA-keskus välittäisi työvoimaviranomaisille tulorekisterin tietoja, jotka ovat välttämättömiä palkkatuen, starttirahan, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen, työllistämisvelvoitteen perusteella myönnettävän tuen sekä 55 vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutuksen toimeenpanoa varten. TE-toimisto toteaa, että myös työttömyysturvalain toimeenpanoa edistäisi pääsy tulotietojärjestelmän tietoihin kehittämis- ja hallintokeskuksessa. Muun muassa ehdotus koskien työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 125 §:n 1 momentin 3 a kohtaa on kannatettava, sillä KEHA-keskuksen ei olisi mahdollista hoitaa kansainväliseen rekrytoinnin palveluihin tai työvoimapalveluiden valtakunnalliseen neuvontaan liittyviä tehtäviä ilman pääsyä valtakunnalliseen tietojärjestelmään.

Uudenmaan TE-toimisto tuo esille, että lainsäädännön olisi hyvä mahdollistaa tietojen vaihto eri työllisyysalueiden tietyissä tapauksissa. Työn välityksen kannalta olisi olennaista, että henkilöstöllä, joiden työtehtäviin kuuluu työnhakijoiden välittäminen työnantajille, olisi pääsy laajemmin kuin yhden työllisyysalueen asiakastietoihin. Näin työnantajille voitaisiin esitellä muitakin kuin yhden työllisyysalueen työnhakijoita, eikä työntekijöitä etsivien tarvitsisi ottaa yhteyttä useampaan työllisyysalueeseen sopivan työntekijän löytämiseksi. Yhtenä vaihtoehtona voisi myös olla kansallisten rekrytoivien palveluiden siirtäminen KEHA-keskukselle, jolla olisi pääsy valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään. Valtakunnallinen työnvälitys on tarpeellista erityisesti erilaisten rakennemuutoksien sekä isojen rekrytointien kohdalla.

Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Ehdotus koskien työnhakukeskusteluiden järjestämistä on kannatettava, sillä se lisää viranomaisen harkintavalttaa olla järjestämättä työnhakukeskusteluja silloin, kun asiakkaan tilanne on muuttumassa kolmen

16.5.2024

kuukauden kuluessa vähintään kolmen kuukauden ajaksi (mm. työllistyminen, opintojen alkaminen) ja asiakkaalla ei muutenkaan ole palvelutarvetta. Tämä voi jossain tapauksissa lisätä viranomaisen resursseja keskitettyä asiakkaisiin, joiden tilanteessa ei tiedetä tapahtuvan muutoksia lähiaikoina ja joilla on todellinen palvelutarve. Esityksen mukaan työnhakukeskustelu tulisi kuitenkin järjestää työllistymissuunnitelman päivittämiseksi ja työnhakijalle, jolle on tapahtuvassa mainittuja muutoksia kolmen kuukauden kuluessa asetettaisiin pääsääntöisesti työnhakuvelvollisuus työllistymissuunnitelman päivittämistä seuraaville täyden kuun pituisille jaksoille. Ottaen huomioon säännöksen soveltamisen edellytykset ja se, että työnhakukeskustelu tulisi kuitenkin järjestää työllistymissuunnitelman tekemiseksi, lakimuutos ei ole kovin merkittävä, vaikka ehdotus on sinällään kannatettava. Lakiehdotukseen tehty lisäys, jonka mukaan keskustelut on kuitenkin aina järjestettävä työnhakijan pyynnöstä, on tarpeellinen.

Uudenmaan TE-toimisto pitää hyvänä sitä, että ehdotusta, jonka mukaan täydentävät työnhakukeskustelut tulisi järjestää nykyisen kolmen kuukauden aikajakson sijaan kahden viikon välein on muutettu lausuntopalautteen perusteella niin, että asiassa voidaan käyttää harkintavaltaa ja järjestää keskustelut tarvittaessa tarkoituksenmukaisin välein. Edelleen neljä tai viisi keskustelua olisi järjestettävä noin kolmen alkuhaastattelua seuraavan kuukauden kuluessa. Ehdotettu lakimuutos ei näin ollen juuri aiheuttaisi muutosta nykytilanteeseen.

Ehdotukset työttömyysturvalakiin

TE-toimisto pitää työttömyysturvalain muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina. Se, että lausuntokierroksen lausuntojen johdosta esitystä koskien työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 a kohtaa on täsmennetty lisäämällä siihen maininta työnhakijan ilmoittamista vääristä tai puutteellisista tiedoista ja mainintaan liittyviä perusteluja on täsmennetty, on tarpeellista. Muusta vastaavasta menettelystä on käytetty esimerkkinä tilannetta, jossa työnhakija on totuudenmukaisesti ilmoittanut työttömyytensä päättymisestä, mutta tilanne muuttuu myöhemmin ja työnhakija laiminlyö ilmoittaa tilanteen muuttumisesta viipymättä siten, että vähintään osia palveluprosessista jää viiveen takia järjestämättä.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 a kohdan lisääminen jättää kuitenkin avoimeksi kysymyksen siitä, onko paikallisen työvoimaviranomaisen harkinnassa työnhakijan tilanteessa aiemman ilmoituksen jälkeisen muutoksen toteaminen, jolloin selvityspyyntöäkään ei ole tarpeen tehdä. Esityksessä olisi hyvä tarkentaa, mikäli myöhemmän muutoksen ilmoittamisen jälkeen selvityspyyntö on tehtävä, jolloin työttömyysturvan vastuualue arvioi asiantuntijamenettelyssä myöhemmän muutoksen työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n tai 10 §:n mukaisesti. Esimerkiksi jos henkilö ilmoittaa kolmen kuukauden päästä tapahtuvasta vähintään kolme kuukautta kestävästä muutoksesta, jolloin työnhakukeskusteluja ei järjestetä työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 32 §:n 3 momentin (ennen 1.1.2025 julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n 2 momentti) mukaisesti, mutta myöhemmin muutos ei tapahdukaan ja työttömyys jatkuu, tulee paikallisen työvoimaviranomaisen aina tehdä

16.5.2024

selvityspyyntö vai voiko työvoimaviranomainen eli usein käytännössä asiakkaan vastuuasiantuntija arvioida itse, ettei kyse ole työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 a kohdan mukaisesta laiminlyönnistä ja jättää selvityspyynnön tekemättä. Laiminlyöntien arviointia voisi olla tarpeellista tarkentaa etenkin, kun seuraamuksia voi tulla annettavaksi kyseenomaiselta ajanjaksolta useita. Paikallista harkintaa on muun muassa käytetty työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi, vaikka työnhakija ei ole antanut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia tietoja. Asiasta ei ole välttämättä laiminlyöntiä kirjattu, eikä selvityspyyntöä tehty. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa mainitun palveluprosessin mukaisen harkinnan ja työttömyysturvalain pätevien syiden arviointi menee ajoittain käytännön työssä sekaisin.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt juristi Ella Kovanen ja ratkaissut johtaja Minna Helenius.